

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента
Литвина Олексія Валерійовича
на дисертацію Стародуба Дмитра Миколайовича
«Правове регулювання декларування доходів фізичних осіб: порівняльна
характеристика України та країн СНД», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Окремі аспекти правового регулювання декларування доходів фізичних осіб неодноразово були предметом наукових досліджень учених. Втім, вони, як у цілому, так і в окремих аспектах, не зазнали змістовного та глибокого вивчення. Порівняльна характеристика правового регулювання декларування доходів фізичних осіб в Україні та країнах СНД й розробка на цій підставі наукових рекомендацій дозволить зробити рішучий крок у напрямку побудови вітчизняної податкової системи України відповідно до сучасних стандартів правового регулювання податкових відносин, що використовуються провідними країнами світу.

Неоднозначним сьогодні являється і антикорупційне декларування доходів, майна та інтересів фізичних осіб, яке з одного боку стало проривом України у забезпеченні прозорості статків осіб уповноважених на виконання функцій держави, а з іншого викликало проблеми із захистом прав на особисте життя членів сімей декларантів, які не завжди погоджуються подавати інформацію про своє матеріальне становище.

Успішному вирішенню поставлених у дисертації завдань (С. 7-8) сприяла добре продумана логічна структура дисертаційної роботи, що свідчить про цілісність дослідження. Завдяки їй автор послідовно, системно і конструктивно проаналізував важливі теоретичні питання, що розкривають загальнотеоретичні положення правового регулювання декларування доходів фізичних осіб, визначив коло суб'єктів декларування доходів фізичних осіб, проаналізував перспективи запровадження в Україні податкової амністії на прикладі досвіду країн СНД та інших країн та запропонував напрями розвитку декларування в Україні.

Позитивним у роботі є те, що дисертаційне дослідження виконано з урахуванням Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, затверджених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016, та спрямоване на реалізацію засад державної антикорупційної політики в Україні на 2015–2017 роки, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 265; Стратегічного плану розвитку ДФС України на 2015–2018 роки, затвердженого наказом ДФС України від 12.02.2015 № 80. Положення й висновки дисертації відповідають плану досліджень Науково-дослідного центру з проблем оподаткування та використані при підготовці аналітичних матеріалів та розробці науково-практичних рекомендацій за науково-дослідною темою «Інститут одноразового декларування в оподаткуванні фізичних осіб та його роль в забезпеченні балансу інтересів держави та платників податків» (державний реєстраційний номер УкрІНТЕІ 0113U000279). Отже, актуальність теми дисертаційної роботи і своєчасність її проведення Стародубом Д. М. не викликає сумніву

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Робота ґрунтується на результатах аналізу значної кількості нормативно-правових актів, наукових досягнень загальної теорії держави і права, адміністративного та фінансового права, економічної науки, та наукових праць, присвячених окремим питанням правового регулювання декларування доходів фізичних осіб. Положення, висновки і рекомендації, наведені в роботі, є обґрунтованими та достовірними, що досягається як вдало обраною методологією дослідження, так і всебічним і повним використанням наукових джерел й емпіричного матеріалу. Підкреслимо, що поставлена автором мета дисертаційного дослідження досягнута, а завдання виконані. Висновки і пропозиції є новими.

Проведений аналіз дисертаційної роботи Стародуба Д.М. «Правове регулювання декларування доходів фізичних осіб: порівняльна характеристика України та країн СНД» дозволив переконатися у тому, що здобувач у результаті

проведеного дослідження, виконаного на основі аналізу чинного законодавства України та країн СНД, практики його застосування, теоретичного осмислення наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених у різних галузях знань, встановив особливості правового регулювання декларування доходів фізичних осіб та запропонував систему декларування, розробив і сформулював висновки, пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення правового регулювання декларування доходів фізичних.

Наданий на рецензування рукопис є однією з перших у вітчизняній науці комплексною теоретико-правовою роботою у якій здійснюється порівняльна характеристика саме декларування доходів фізичних осіб. Автор із сучасних позицій переглядає деякі стереотипи, що склалися, обґрунтовує нові теоретико-правові ідеї, які заслуговують підтримки та визнання.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на вісім підрозділів, висновків до кожного розділу і загальних висновків, списку використаних джерел.

Позитивним аспектом дисертаційної роботи є науково обґрунтоване поняття «декларування», як врегульованої законодавством сукупності дій уповноважених органів та підпорядкованих суб'єктів з приводу складання, затвердження, ведення та подання документів установленної форми, їхнього опрацювання, аналізу та прийняття відповідних заходів реагування за результатами декларування

Заслуговує на підтримку аргументація здобувача про те, що форма антикорупційної декларації повинна відповідати таким вимогам: чітко визначена форма та зміст; наявність інструкцій і роз'яснень на рівні уповноваженого органу з формування та реалізації антикорупційної політики; не перевантаження зайвою інформацією, яка не передбачена положеннями фінансового контролю щодо конфлікту інтересів у антикорупційному законі, а також збір і обробка якої не має на меті антикорупційний контроль доходів та інтересів декларанта.

Викладені в дисертації погляди автора на особливості суб'єктивних прав платників податків є достатньо обґрунтовані, а зроблені висновки мають

відповідний ступінь наукової новизни. Всебічність зробленого аналізу підтверджується достатньою кількістю використаних автором наукових, інформаційних і правових джерел.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертант узагальнює та всебічно аналізує наукові праці провідних українських та зарубіжних вчених присвячені проблематиці правового регулювання декларування доходів фізичних осіб та його реформуванню в Україні та країнах СНД, успішно демонструє характерні особливості власних напрацювань, що відрізняють рецензовану дисертацію від наукового доробку інших дослідників й визначає наукову новизну одержаних результатів, запропонованих особисто здобувачем.

Проведений аналіз положень роботи, що виноситься на захист, дозволив переконатися у тому, що деякі результати отримано вперше, окремі положення дисертації дістали подальшого розвитку або є удосконаленням існуючих поглядів. До найбільш істотних результатів дослідження можна віднести такі, як: автором було проаналізовано та порівняно правові системи України та країн СНД щодо правового регулювання декларування доходів фізичних осіб та визначено напрями реформування декларування в Україні; обґрунтовано та охарактеризовано на основі нормативно-правового регулювання етапи розвитку правового регулювання декларування доходів фізичних осіб в Україні та країнах СНД; запропоновано систему декларацій за метою, за суб'єктом декларування доходів, за органом розгляду декларацій. У дисертації удосконалено: понятійний категоріальний апарат, який характеризує особливості правового регулювання декларування доходів фізичних осіб, а саме: декларування у широкому та вузькому значеннях, податкова декларація, незалежна професійна діяльність; теоретичні положення про виконання обов'язку податкової звітності та декларування доходів фізичних осіб щодо підстав виникнення обов'язку декларування; характеристику платників податку на доходи фізичних осіб як суб'єктів податкових правовідносин, що зобов'язані подавати податкову декларацію; положення щодо практичного застосування

теоретичних основ антикорупційного декларування в Україні та країнах СНД у контексті вимог, яким повинна відповідати форма антикорупційної декларації. Крім того, набули подальшого розвитку: пропозиції щодо реформування декларування доходів фізичних осіб у контексті уніфікації податкових декларацій під час проведення можливої акції з податкової амністії; наукові погляди щодо декларування доходів самозайнятих осіб у сфері юриспруденції: адвокатів та нотаріусів у контексті розроблення окремих декларацій для кожної категорії самозайнятих осіб; визначення змісту стадій податкового декларування доходів фізичних осіб; теоретичне обґрунтування необхідності запровадження загальнообов'язкового декларування доходів фізичних осіб з метою протидії зловживанням у податковій сфері.

Окрім перерахованих, здобувач висловлює низку інших важливих наукових висновків, пропозицій і рекомендацій, що мають ознаки наукової новизни.

Висунуті та обґрунтовані в роботі положення й рекомендації становлять значну наукову цінність, оскільки в дисертації представлено теоретичні узагальнення та вирішення наукової задачі компаративістського дослідження правового регулювання декларування доходів фізичних осіб в Україні та країнах СНД і на основі світового досвіду запропоновано напрями розвитку декларування доходів фізичних осіб в Україні.

Практична і теоретична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що винесені на захист положення є важливим для подальшого розвитку науки фінансового та адміністративного права.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю розробки нового та оновлення чинного законодавства, прискорення його розвитку щодо питань, які торкаються правового регулювання декларування доходів фізичних осіб в Україні.

Тобто, сформульовані в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані, а окремі з них вже використовуються, у законодавстві та іншій

нормативній діяльності, спрямованій на підвищення стану правового регулювання декларування доходів фізичних осіб в Україні.

Зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи теоретичну і практичну цінність дисертаційної роботи Стародуба Д. М. «Правове регулювання декларування доходів фізичних осіб: порівняльна характеристика України та країн СНД», позитивно оцінюючи його, водночас відзначаємо, що окремі положення роботи мають дискусійний характер, потребують уточнення або пояснення, хоча це зовсім не погіршує враження від роботи. Так:

1. У дисертації простежується здебільшого її спрямованість на вирішення проблем саме податкового декларування, а також дослідження антикорупційного декларування проте мало досліджено пільгове та субсидійне декларування доходів в Україні та країнах СНД, а також не зрозумілим, на нашу думку, є віднесення декларацій добросовісності до системи декларування доходів фізичних осіб.

2. У підрозділі 1.2. здобувач визначає податкову декларацію та розрахунок різними документами, а в підрозділі 1.3 визначає податкових агентів, які подають податковий розрахунок доходу нарахованого на користь платника податку фізичної особи, суб'єктами що сприяють декларуванню доходів фізичними особами. Доречно було б дисертанту пояснити, що дискусійну позицію.

3. На с. 32 та інших автор згадує презумпцію правомірності дій платника податків: «якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, унаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу, пріоритет правомірності рішення залишається за платником податків». Для податкової системи України цей принцип має особливе значення, але з роботи не зрозуміло, чи втілюється він при правовому регулюванні декларування доходів фізичних осіб сьогодні?

4. Не можемо погодитись з пропозицією дисертанта про необхідність проведення податкової амністії в Україні з метою подальшого реформування правового регулювання декларування доходів фізичних осіб, як такою що порушує інтереси добросовісних платників податків які відкрито декларували і декларують свої доходи.

Разом з тим, зазначені зауваження, урахувуючи багатоаспектність досліджуваної проблеми, не зменшують позитивної оцінки роботи і не знижують рівень її наукової цінності. Мета дисертаційного дослідження як у теоретичному, так і практичному відношеннях, досягнута.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України до такого виду робіт. Успішному вирішенню поставлених у роботі завдань сприяла добре продумана логічна структура дисертаційної роботи, що свідчить про цілісність дослідження. Завдяки їй дисертант послідовно, системно і конструктивно проаналізував важливі теоретичні питання, що дозволило йому сформулювати нові теоретико-правові ідеї, які заслуговують на підтримку.

Автореферат дисертації за своєю структурою й технічним оформленням відповідає визначеним вимогам. Автореферат повністю відображає зміст, основні положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертаційному дослідженні.

Загальний висновок.

Детальне ознайомлення з авторефератом та дисертацією Стародуба Д.М. дає можливість зробити висновок, що основні результати дисертаційного дослідження відображені в 16 публікаціях: 6-ти наукових статтях у фахових виданнях та 10-ти тезах доповідей на науково-практичних конференціях; зміст автореферату, основних положень, викладених у ньому, відповідає змісту дисертації.

В цілому дисертація Стародуба Д.М. «Правове регулювання декларування доходів фізичних осіб: порівняльна характеристика України та країн СНД» є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання –

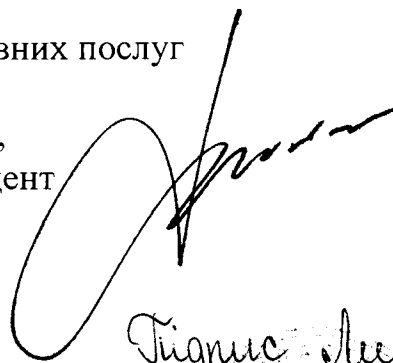
розроблено теоретичні основи правового регулювання декларування доходів, визначено ряд наукових понять та категорій, запропоновано напрями розвитку правового регулювання декларування доходів фізичних осіб в Україні, що має суттєве значення для вітчизняної науки фінансового та адміністративного права.

Таким чином, дисертаційне дослідження Стародуба Дмитра Миколайовича «Правове регулювання декларування доходів фізичних осіб: порівняльна характеристика України та країн СНД» є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливу науково-прикладну задачу правового регулювання декларування доходів фізичних осіб в Україні. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

начальник відділу
з питань надання адміністративних послуг
виконавчого комітету
Гостомельської селищної ради,
кандидат юридичних наук, доцент

19 травня 2017 року

О.В. Литвин

Підпис Литвина О.В.
завідуючий
Керівництво справами
Староста С.В. Чечко

